

Άνθρωπος και χωροχρόνος

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Θεολογία και Ζωή](#)

Έρχομαι από το Άγιον Όρος όπου πήγα να

προσκυνήσω, γιατί αγαπώ το Άγιον Όρος. Εκεί, κάθε μοναστήρι, κάθε σκήτη, κάθε κελλί, είναι ολόκληρος γαλαξίας με τον χώρο του και τον χρόνο του. Αλλά πάλι όλοι μοιάζουν, είναι ενοποιημένοι σαν το Σύμπαν μας. Στο Άγιον Όρος ζεις τον χώρο και τον χρόνο άμεσα, ενώ, ταυτόχρονα, λες και εκεί υπερβαίνεται και ο χώρος και ο χρόνος. Διότι ο άνθρωπος ως ύπαρξη είναι μέσα στον χώρο και τον χρόνο, αλλά την ίδια στιγμή ως πρόσωπον κατ' εικόνα Θεού τείνει να υπερβεί τον

χωρόχρονο...

Κι εμείς οι χριστιανοί πιστεύουμε και το μαρτυρούμε και ομολογούμε ότι στην Εκκλησία ο χώρος και ο χρόνος βρήκαν το νόημα τους. **Στην Εκκλησία, ο χωρόχρονος μας είναι ένα πρόσωπο. Είναι ο Χριστός ως Θεάνθρωπος, ο Χριστός εν τη Εκκλησία και ως Εκκλησία...**

Η Ορθόδοξη Εκκλησία με την εμπειρία της δίνει την μαρτυρία ότι και ο χώρος και ο χρόνος είναι για τον άνθρωπο όχι απλώς αναγκαίες φυσικές προϋποθέσεις υπάρξεως και ζωής, αλλά έχουν το νόημα και το πλήρωμά τους στον Χριστό, ο οποίος ως δημιουργός Θεός όλου του κόσμου μπήκε στον χώρο και στον χρόνο. Ο Χριστός με την Ενσάρκωση και Ενανθρώπησή Του εισήλθε και εχωρήθη στον χωρόχρονό μας...

Είναι γεγονός ότι, αν και είμαστε δέσμιοι του χώρου και του χρόνου, την ίδια στιγμή, ο χώρος και ο χρόνος είναι συνθήκες ζωής δοσμένοι από τον Θεό. Ο χώρος και ο χρόνος είναι το ενιαίο υπαρκτικό και γνωστικό context μας, το οποίο προσπαθούμε να υπερβούμε υπαρξιακά και γνωσιολογικά. Είναι χαρακτηριστικό ότι η αποκάλυψις του Θεού μιλάει ταυτόχρονα για την κτίση και του χώρου και του χρόνου...

Είναι ζυγός ο χωρόχρονος και θέλει ο άνθρωπος να ξεφύγει από αυτόν, αλλά αγαπάει και αγκαλιάζει και τον χώρο και τον χρόνο, ενώ θέλει να τον υπερβεί. Και τον υπερβαίνει ακόμη και σε αυτή τη ζωή, ιδίως όταν βρεθεί σε ακραίες, οριακές καταστάσεις, σε μεγάλη θλίψη, σε μεγάλο πόνο, σε μεγάλη χαρά, σε κάποια έξαρση, διότι έχει κάποια έμφυτη τάση να βγει από τα «δεσμά» αυτά. Αυτό δείχνει ότι ο άνθρωπος είναι πλασμένος για κάτι μεγαλύτερο από τον κόσμο του χωροχρόνου.

Οι άγιοι της Εκκλησίας μας μαρτυρούν ότι, όταν ο άνθρωπος συναντιέται με τον Θεό, όταν ενώνεται με τον Θεό, όταν γεύεται την χάρη του Θεού, παρουσία θείας δυνάμεως, «πνευματικής ισχύος» που λει ο Άγιος Μάξιμος- πνευματικής δύναμης του Αγίου Πνεύματος-, όταν μεταγγίζεται με κάτι θείον, με κάτι πάραπάνω από ό,τι είναι απλώς σύνοψη των δικών του ψυχοφυσικών δυνάμεων, τότε νιώθει ότι ο Ζων Θεός είναι και εντός και πέραν του χωροχρόνου. Νιώθει, επίσης, ότι δεν κατάγεται ούτε παράγεται από τον χώρο και τον χρόνο, δηλαδή δεν μπορεί να προέλθει ένας άνθρωπος ακόμη κι αν συνοψίσει κανείς όλη την φύση ή όλο το Σύμπαν, όλο το χωρόχρονο· από αυτά και μόνο δεν βγαίνει ο άνθρωπος ως πρόσωπο. Ούτε μπορεί να πεί κανείς ότι από μία ενδοκοσμική εξίσωση προκύπτει ο άνθρωπος και ο χώρος και ο χρόνος του...

Είναι το είναι μας, η ύπαρξή μας, χρονική και χωρική. Όμως ο άνθρωπος είναι σαν βέλος («βέλος πόθου και αγάπης», λένε οι Πατέρες), που θέλει να ξεφύγει, να υπερβεί τον χωρόχρονο, για να φτάσει πέραν και υπεράνω. Αυτή η θεόδοτη τάση, ο δυναμισμός να υπερβαίνουμε τη φύση και να μην μένουμε δέσμιοι δικοί της, είναι η εικόνα του Θεού μέσα μας...

Η πτώση μας, του Αδάμ και του καθενός μας, ήταν ότι χάσαμε την πείρα, την γεύση, την κοινωνία με τον Θεό, και τότε άρχισε ο θάνατος. Και ο χώρος και ο χρόνος γίνανε τόποι και περιβάλλον του θανάτου και της φθοράς, επειδή χάσαμε την χάρη του Αγίου Πνεύματος. Ο Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος λέει ότι με την πτώση άρχισε η αποδιοργάνωση του είναι μας, της ζωής μας, της περι-ουσίας μας. Χάσαμε τότε την χάρη του Αγίου Πνεύματος, που ήταν ο συντονιστής στην δοσμένη από τον Θεό ψυχοσωματική φύση μας, συντονιστής και ζωντανή σύνδεση, κάτι σαν την ασβεστολάσπη όταν κτίζουμε σπίτι με πέτρες, τούβλα, κλπ. Το Άγιο Πνεύμα είναι η συνεκτική χάρη του Θεού που ενώνει και συντονίζει τα πάντα...

Ως άνθρωπος δεν μπορώ να ζήσω απρόσωπα, διότι αυτό με απανθρωπίζει. Κι αυτό είναι πολύ σημαντικό. Ο χρόνος και ο χώρος, όταν τους ζούμε απρόσωπα, μπορεί να μας απανθρωπίζουν. Ενώ μπορεί να μας εξανθρωπίζουν μέσα στην προσωπική σχέση με τον Θεό και με τους άλλους. Εδώ είναι η μεγάλη σημασία του Χριστού, ο ρόλος του Χριστού που, με την Σάρκωση και την Ενανθρώπησή Του, ενεχρονίσθη και ενεχωρήθη. Έγινε ο ίδιος ο χρόνος και ο χώρος μας, χώρα ζώντων, όπως λέει ο Ψαλμωδός. Σαρκώθηκε, και με την σάρκα Του ήλθε σε όλες τις καταστάσεις μας, στον χώρο και στον χρόνο μας, και δίνεται σε μας στην Εκκλησία, στην Θεία Λειτουργία, στον χωρόχρονό μας ως Θεία Κοινωνία, ως πρόγευση, ως αρραβώνας, ως μετοχή και μέθεξη. Αλλά εκείνο που κάνει τον Χριστό να είναι για μας ο καινούργιος θεανθρώπινος χωρόχρονος, είναι το Άγιο Πνεύμα, ακριβώς η χάρις Του. Το Άγιο Πνεύμα δεν έρχεται ερήμην εμού, έρχεται με την ελεύθερη συγκατάβασή μου, με την άσκηση της αγάπης μου. Συμμετέχω με την θέλησή μου στην έλευσή Του. Λέει η θεωρία του Χάους:κινουμένου ενός σημείου, κινούνται όλες οι σταθερές· κινουμένης της θελήσεώς μου, της ελευθερίας μου, κινείται και αλλάζει όλη η σχέση μου με τον γύρω μου κόσμο και κυρίως με τον Θεό. Ή, μάλλον, από την σχέση με τον Θεό ρυθμίζονται οι υπόλοιπες σχέσεις. Άρα, υπάρχει μέσα στον άνθρωπο δοσμένο ως τάλαντο, ως δυνατότητα, ως εν δυνάμει, ως επιτηδειότητα, το να επικοινωνώ, το να ζώ με τον Θεό...

Εμείς, ως ζωντανά πρόσωπα και εικόνες του Θεού, καλούμεθα να υπερβούμε και τον χώρο και τον χρόνο, ώστε να μεταμορφωθούν, να θεωθούν μέσα μας εν Χριστώ. Αυτό σημαίνει ότι στην Ανάσταση του Χριστού, και στην δική μας κοινή ανάσταση, θα αναστηθούν και ο χώρος και ο χρόνος ως «ουρανός καινός και γη

καινή» (Αποκ. 21, 1). Διότι, κατά τους αγίους, «καινοτομούνται αι φύσεις», όταν «ο Θεός άνθρωπος γίνεται» και «ο άνθρωπος θεός κατά χάριν». Και αυτό είναι η εν Χριστώ ανάστασις των πάντων και η θέωσις...

Έτσι, ρεαλιστικά, τοποθετούμαι ως Ορθόδοξος χριστιανός, ως άνθρωπος, ως επίσκοπος: Να ζώ στον χρόνο και στον χώρο, υπακούοντας στο θέλημα του Θεού, αλλά χωρίς να παραδέχομαι τον χώρο και τον χρόνο ως την τελική πατρίδα μου, ως τον οίκο μου. Είμαι στον οίκο του Πατέρα μου, αλλά θέλω πρωτίστως τον Πατέρα και όχι τον οίκο του και τα πλούτη του μόνον... Έτσι και ο κόσμος, ο χώρος και ο χρόνος, είναι έργο της αγάπης Του, αλλά δεν πρέπει να υποκαταστήσουν αυτά την αγάπη του.

Πηγή: ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΓΙΕΦΤΙΤΣ, πρ. Επισκόπου Ζαχουμίου και Ερζεγοβίνης, Χριστός η χώρα των ζώντων, Ίνδικτος, Αθήναι 2007, σ. 51 κ.εξ. αποσπάσματα.